

τι κατὰ Μάρκον τοῦ Δ'. μ. Χ. αἰῶνος, ἀτελὲς ἔμως δυστυχῶς, καὶ ὡς ἐκ τῆς πολυτελείας αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν ἀνίκον ποτὲ εἰς τινὰ τῶν αὐτοκρατόρων, διότι ἦν ἀργυροῖς γράμματαί καὶ ἔπου ἀπάντα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Χριστοῦ γλ. χρυσοῖς γεγραμμένον ἐπὶ πορφύρας μεμβράνης. Εἶδον ὁμοίως ἐπὶ μεμβράνης ἀρχαίαν βιβλίον τοῦ Ἰωβ τοῦ Γ' ἢ Ζ' αἰῶνος μετὰ σχολίων, ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τετονισμένα πρὸς δὲ καὶ πλήθος πατέρων διαφόρων ἐποχῶν.

Ἐν περιληπτικῇ περιγραφῇ ἀδύνατον βεβαίως εἶναι νὰ εἶπω λεπτομερῶς περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολυτίμων ἐκείνων τευχῶν ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσω ὅτι τρεῖς ὅλας ἡμέρας διέτριψα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, παρατηρῶν τὰ ἐν αὐτῇ. Μεταξὺ δ' ἄλλων εἶδον διάφορα χρυσοῦβουλλα αὐτοκρατόρων, ὧν ἀρχαιότερον μὲν ἐστὶ τὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ἐν ἔτει 1088, νεώτερον δὲ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Κορόλου τοῦ ΣΤ' τῷ 1127 καὶ ἕτερον πρὸ αὐτοῦ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου. Εἶδον μετὰ συγκινήσεως ἀνεκφράστου τὰς ἰδιοχειροῦς ὑπογραφὰς Ἀλεξίου καὶ Ἰσακίου τῶν Κομνηνῶν, Νικηφόρου τοῦ Βοτανιάτου, Ἀνδρονίκου τοῦ Πικλολόγου καὶ ἄλλων. Φεῦ, ὅπως εὐχέλυστος εἶναι τῆς τύχης ὁ τροχός!

Μετὰ τὴν βιβλιοθήκην ἐπεσκεψθῆν τὴν ἐρεσίψιμον ἤδη, ἀλλὰ περιώνυμον ἄλλοτε τῆς Πάτμου Σχολῆν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπὸ τοῦ τέλους ἔτι τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἤρξατο ἐκπεμπομένη λάμψις τις ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους σκοτίας διὰ Νικηφόρου τοῦ Κρητός. Ὁ ἀνὴρ οὗτος διδάξας ἐπιτυχῶς τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα, διετέλεσεν οὕτως εἰπεῖν ὁ πρόδρομος τῆς ἐν Πάτμῳ ἀρξαμένης πνευματικῆς παλιγγενεσίας ἀλλὰ κύριος τῆς Πατριάδος Σχολῆς ἰδρυτῆς ἀναφέρεται ὁ αἰδιμὸς Μακάριος Πάτριος. Μετ' αὐτὸν ἐδίδαξαν Γεράσιμος ὁ Βυζάντιος, Βασίλειος ὁ Κουταλιανός καὶ Δανιὴλ ὁ Κεραμεὺς Πάτριος, οὗ ὁ τάφος κεῖται παρ' αὐτῷ τῷ Σχολείῳ ἔθνα ἐδίδαξε, φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν, ποίημα τοῦ κατ' ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος σχολαρχήσαντος τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Γαβριὴλ τοῦ ἐκ Βρυούλλων.

Ἐῶμα τὸ γραμματικὸν Δανιήλου ἢ Θεοδώρου
Ὅδε Δανιὴλ τῆρος ὁ Πάτριος, δι' μετὰ Γαζῆν
Οἶον γραμματικῆς εὐρατο Ἐλλὰς ὄρον.

Κεῖται, φεῦ! κοφὴ κόρη ἀμεγάλῃ ποτὲ αὐτῷ
Μῶσά τε, τῶς πάντεσσι πάντοθεν ἀγορεύετα
Νῆσῳ ἐν ἀμφιπόρῃ, σφῆρα δὲ κῆρ ἐνὶ Πάτμῳ.

Φεῦ! πολλοῦτα ἔχει πένθει τηχομένους.

Τὸν Δανιὴλ διεδέξατο εἰς τὴν Πατριάδα Σχολὴν Μισαὴλ ὁ Πάτριος, τοῦτο δὲ ὁ σοφώτατος Παῖσιος ὁ Καρκαπάς, Πάτριος ἐπίσης, καὶ αὐτὸν Κύριλλος καὶ Παῖσιος οἱ Πάτριοι, Νεόφυτος ὁ Βυζάντιος, Χαράλαμπος ὁ Θεσσαλονικεὺς, Ἰωάννης Σφοδρῆς ὁ Σάμιος, Ἰσαὰκ ὁ Κρητῆς, Ἰεζουήλ ὁ Καλύμνιος, Νικόδημος ὁ Πάτριος, Γρηγόριος Ἀγαθάουλος ὁ ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Ὁράκῃ καὶ τελευταῖος ὁ νῦν διδάσκων γραμματικῶς καὶ βιβλιοφύλαξ τῆς Μονῆς Κ. Ἱεροθέος Φλωρίδης. Σημειωτέον δ' ὅτι τισούτων περιδοξὸς ἦν ἡ Σχολὴ αὕτη, ὥστε ἐπὶ Δανιὴλ τοῦ Κεραμεῖος ἠρίθμει περὶ τοὺς διακοσίους μαθητὰς, πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος συνειλεγμένους.

Ἀπολείπεται ἤδη νὰ εἶπω καὶ περὶ τοῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως ὅπως δώσω πέρασ εἰς τὴν σκιαγράφην ταύτην τῆς Πάτμου. Τὸ Σπηλαῖον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἐνθα λέγεται ὅτι ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης εἶδε τὴν θητῆσιν, ἀπέχει τῆς πόλεως 1233 βήματα κατέρχεται τις δ' εἰς αὐτὸ διὰ κλίμακος τεσσαράκοντα βαθμίδων, καὶ ἔχει δεκαοκτὼ βημάτων μέγιστον μῆκος ἐπὶ ἑκτῷ πλάτους. Ἐξωθεν τοῦ Σπηλαίου ὑπάρχει ναὸς τις ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Ἄννης, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ Σπηλαίῳ ὑπάρχει ἕτερον παρεκκλήσιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεολόγου, ὅπερ λέγεται ὅτι αὐτὸς ὁ ὅσιος Χριστόδουλος ἀνήγειρεν. Ἐν εἰκόνι τινι ἀρχαίᾳ, ὁ ζωγράφος ἐξαντλήσας πάσας τὰς ὑψηλοτέρας τῆς Ἀποκαλύψεως εἰκόνας, παρίστησι τὸν Χριστὸν τῇ μιᾷ χειρὶ κρατοῦντα τὰς κλειδας τοῦ θένου καὶ τοῦ θανάτου, τῇ δ' ἑτέρᾳ ἑπτὰ ἀστέρας, περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀγγέλου ὑποβαστάζοντας τὰς ἑπτὰ ἐν Ἀσίᾳ Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν καὶ παρ' αὐτοῖς τὰ πολυύμματα Κερουβεῖμ. Ραγὰς τις τρίγωνος δεικνύται εἰς τὴν ὀροφὴν τοῦ Σπηλαίου, γενομένη, ὡς λέγουσιν, ἐκ τῆς φωνῆς, ἥτις κατήλθεν ἐξ οὐρανοῦ, κοιλότης δὲ τις μικρὰ εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου, ἐρηθίμυσος, κατὰ τὴν παράδοσιν τόπος, ἐν ᾧ ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστῆς ἐκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Τοιαῦτα εἶναι ὅσα κατὰ τὴν ἐν Πάτμῳ πενθήμερον διατριβὴν μου ἠδυνήθην νὰ ἴδω.

ΕΠΗΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ.

Μεταξὺ τῶν εὐεργετικῶν πράξεων, αἵτινες θελοῦσιν ἀπαθανάτισαι τὴν βασιλείαν τοῦ αὐτο-

κράτορος Ναπολέοντος Γ'. και αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν κατωτέρων τάξεων, πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν και τὸ θέσπισμα περὶ τῆς κατ' οἶκον ἐπισκέψεως τῶν πτωχῶν ἀσθενῶν, ἥτις ἐνεργεῖται παρ' εἰδικῶν ἰατρῶν, τοὺς ὁποίους εὐγνωμονῶν ὁ λαὸς ὠνόμασεν ἰατροὺς τῶν πτωχῶν.

Ἐὰν ἄλλοτε μέλος πτωχῆς τινος οἰκογενείας προσεβάλλετο ὑπὸ ἀσθενείας, ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν οἰκογενεῖάν του, ὁ σύζυγος τὴν γυναῖκά του, ἡ γυνὴ τὴν οἰκοθεραπείαν της και τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς των, ὅπως ἀπολαύσωσιν ἐν τοῖς νοσοκομείοις τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν. Πάντοτε ὅμως κατὰ φυσικὸν λόγον ὁ ἀσθενῶν ἐγκατελίμπανε τὴν οἰκογενεῖάν του, τὰς ἐξεις του, ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι εἶχε προσφιλές.

Σήμερον ὅμως πάντα ταῦτα μετεβλήθησαν· ὁ πτωχὸς ἀσθενῶν βλέπει καθ' ἑκάστην νὰ τῷ ἐρχηται ἐπιστήμων ἰατρὸς, και τὰ ἰατρικὰ, ἅτινα δωρεὰν χορηγοῦσιν εἰς αὐτὸν αἱ ἀγαθαὶ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλεύους τῷ δίδονται δὲ παρὰ τῆς συζύγου του, τοῦ συντρόφου τῆς ζωῆς του, ἥτις δὲν θέλει ἐγκαταλείψει τὸ προσκεφάλαιόν του, εἰμὴ εἰς τὴν ἐσχάτην του ἀναπνοήν.

Οἱ ἰατροὶ οἵτινες ἀνεδέχθησαν τὴν φιλάνθρωπον ταύτην ὑπηρεσίαν παρατηρήσατε μὲ ὁποῖαν ἀφοσίωσιν ἐκπληροῦσι τὸν προορισμὸν των! Δὲν τοὺς παράκινε βεβαίως τὸ συμφέρον, ἀλλὰ μόνον ἡ καρδιά των. Ἔστὲ δὲ βέβαιαι ὅτι ὁ ἰατρὸς τῆς πόλεως ὅστις λαμβάνει χρυσοῦν χρηματοκύλινδρον δι' ἀντιμισθίαν θαυμασίας θεραπείας, δὲν εἶναι εὐτυχέστερος και πλέον ὑπερήφανος ἀπὸ τὸν ἰατρὸν τῶν πτωχῶν, ὅστις αἰσθάνεται τὴν χονδρὴν χεῖρα τοῦ τεχνίτου νὰ σφίγγῃ τὴν ἐδικήν του, ὅπερ εἶναι ἡ μόνη ἀμοιβὴ ἣν δύναται νὰ δώσῃ πρὸς αὐτὸν διὰ τὰς ὁποίας παρέσχε φροντίδας εἰς τὸ τέκνον του κινδυνεύον χθὲς και σήμερον σεσωσμένον, ἐνῶ συγχρόνως δάκρυα εὐτυχίας τρέχουσιν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀθλιας μητρὸς, ἥτις δὲν εὐρίσκει τρόπον ὅπως ἐκφράσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην της.

Εἶδομεν ἰατροὺς ἐκ τῶν ἱκανωτάτων και περιφημοτάτων, εἰς οὓς πλουσία πελατεία προοιωνίζετο εὐτυχίαν, ἀποδεχομένους τὴν γενομένην εἰς τὴν ἐπιστήμην και τὴν φιλάνθρωπίαν αὐτῶν πρόσκλησιν, νὰ ἐπιθυμῶσιν εὐχαρίστως τὸν μέτριον τοῦ ἰατροῦ τῶν πτωχῶν τίτλον, νὰ διπλασιάζωσι δὲ τοὺς κόπους των και νὰ ἐγκαταλείπωσι τὸν οἶκον τοῦ πλουσίου ὅπως μεταβῶσι και ἀνα-

λάβωσι μὲ ἐπίμονον ἐπιμέλειαν τὴν θεραπείαν εἰς τινὰ εὐτελεῖ οἶκον. Εἶθε ὁ ὕψιστος, ὅστις οὐδεμίαν ἀγαθὴν καρδίαν και ὠραίαν πράξιν ἀφίνει ἀβράβευτον ποτὲ, νὰ δώσῃ εἰς τοὺς θυσιαζομένους τοιοῦτοτρόπως πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχῶν τὸν μισθὸν τῆς ἀφοσιώσεώς των, τὴν χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν των και τὴν καθαρὰν εὐτυχίαν, ἣν ἀπολαμβάνει σήμερον ὁ καλὸς ἰατρὸς, οὔτινος θέλωμεν διηγηθῆ τὴν ἱστορίαν.

I.

Ἢδῃ πρὸ 48 μηνῶν ὁ Νέστωρ Ράσσελόγγιος ἤκουεν ἐν Παρισίοις τὰ μαθήματα τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, ὅτε ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς του, ἀφαρπάσας τὸν δημιουργὸν τῆς ζωῆς του, τὸν ἄφησε μόνον κύριον τοῦ μέλλοντός του, καθόσον ἡ μήτηρ του πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀναπαυθῆ ἐν εἰρήνῃ. Μόνῃ δὲ κληρονομία του ὑπῆρξε ποσὸν χιλιάδων τινων φράγκων, ἀφειθείς οὕτω μόνος ἐν τῷ κόσμῳ νὰ διατρέξῃ τὸ στάδιόν του. Ἄλλ' ὁ Νέστωρ τοῦ ὁποίου ἡ παιδικὴ ἡλικία εἶχε παρέλθει ὑπὸ τὰ ὄμματα εὐλαθοῦς μητρὸς, ἡ δὲ νεανικὴ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν πατρὸς, οὐ ἡ τιμὴ και εὐσυνειδησία ἤσαν πασίγνωστοι, δὲν ἀπεθαρρύνθη. Ἰπελόγησεν ὅτι ἡ μετρία του κληρονομία ἠδύνατο νὰ ἐξαρκέσῃ μόνον ὅπως ζῆσῃ ἐντίμως μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἤθελε λάβει τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος. Ὄθεν πεποιθὸς εἰς ἑαυτὸν, τρέφων δὲ πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν, εἰργάσθη μὲ νέον ζῆλον ὅπως φθάσῃ τὸ ποθούμενον τοῦτο τέρμα. Ὁ Νέστωρ κατόκει εἰς μέτριον δωμάτιον ἐν τινὶ οἰκίᾳ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀγίου Ἰακώβου, και ἐξήρχετο ὀλίγον, μόνον διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ μαθήματα ἢ νὰ σπουδάσῃ εἰς τὰς δημοσίους βιβλιοθήκας, ἐν ἐνὶ λόγῳ διῆγε βίον παραδειγματικόν.

Εἶχεν ἤδη παρέλθει ὀλόκληρον ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του, και ἐξηκολούθει τὰς σπουδὰς του μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον· τῷ ἐφάνετο ὅτι ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ μακρὸς τὸ δὲ τέρμα τῶν σπουδῶν του πολὺ ἀπέχον· ἔδιδε και τὴν περιουσίαν του, ἂν και μικράν, ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν ἐπιθυμητὴν ἐκείνην ἡμέραν, ἥτις ἔμελλε νὰ στέψῃ τοὺς ἀγῶνάς του. Ἐδιπλασιάζε δὲ τὴν ἐπιμονὴν του, και διότι ὁ ἀγαθὸς και τίμιος οὐτός νέος ἦτον ἐρωτευμένος ἀπὸ τινων μηνῶν μὲχρι μανίας, ὁ δὲ ἔρωσ του οὗτος ἦτον ὁ πρῶτος τῆς ζωῆς του· ἡ Ἑλένη, τὸ ἀντικείμενον τοῦτο τῆς λατρείας του, ἦτον ἀξία νὰ ἀγαπάται ἀπὸ καρδίαν τοσοῦτῳ εὐγενῆ ὡς ἡ τοῦ Νέστορος. Ὁρφανῆ ὡς αὐτὸς, πτωχωτέρα ἐκείνου, εἶχεν ἰδῆ

ν' ἀποθάνη πλησίον τῆς ὀπατῆρ τῆς, τίμιος καὶ φιλόπονος τέχνητης, ὅστις δὲν τῇ ἀφήκεν εἰμὴ ὄνομα ἀνεπίδεκτον μομφῆς καὶ ἀναμνήσεις ἀγνάς. Ἄλλ' ἡ Ἑλένη εἶχε καρτεριαν, ἔζη πωλοῦσα ἄνθη, μάλιστα δὲ κατὰ πᾶσαν κυριακὴν ἐναπέθετε καὶ μέρος τῆς ἐβδομαδιαίας τῆς εἰσπράξεως εἰς τὸ ἀποταμιευτικὸν τῆς κιβώτιον. Κατώκει δὲ εἰς τὴν αὐτὴν ἐν ἧ καὶ ὁ Νέστωρ οἰκίαν, ὅθεν συννητήθησαν πολλάκις ἡ λίαν ἀρμονικὴ τῆς νεάνιδος χάρις βαθεῖν ἐπροξένησεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου φοιτητοῦ ἐντύπωσιν. Ἐξ ἄλλου δὲ ἡ πτωχὴ Ἑλένη μόνη, ἄνευ προστάτου, ἠσθάνθη εἰς τὴν καρδίαν τῆς παλμοῦς διὰ τὸν Νέστορα, τοῦ ὁποῖου ὑπερωμοιάζεν ἡ θέσις πρὸς τὴν ἐδικὴν τῆς ὦ, οἱ ἔρωτες τῶν ὑπῆρξαν ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀθωότατοί ἦσαν τόσον εὐτυχεῖς οἱ δύο οὗτοι νέοι! Ὅτε δὲ ἡ Ἑλένη ἐφάνη ἀνήσυχος καὶ περιλύπος διὰ τὸ μέλλον τῆς ὀ Νέστωρ τότε τῇ ὠρκίσθη νὰ τὴν λάβῃ γυναῖκα του εὐθύς μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του. Καὶ τῶντι ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ ἡ δοθεῖσα πρὸς τὴν Ἑλένην, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀθετηθῇ ὑπὸ τοῦ Νέστορος.

Τέλος ἐφθασεν ἡ μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας περιμενομένη ἐκείνη ἡμέρα, ὅτε ὁ Νέστωρ δόσας τὰς ἐξετάσεις του ἔλαβε παρὰ τῶν καθηγητῶν του μετὰ πολλῶν ἐπαίνων τὸν τίτλον τοῦ διδάκτορος. Ἐπανελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν του εὐτυχῆς καὶ ὑπερήφανος ἀνήγγειλε τὴν εὐτυχίαν του εἰς τὴν Ἑλένην, ἥτις ῥιφθεῖσα εἰς τὸν τράχηλόν του συνμερίζετο αὐτὴν. « Ἀγαπητὴ μοι φίλη, τῇ εἶπεν, εἰς ἐμὲ ἐναπόκειται νὰ τηρήσω τὴν ὁποίαν σοὶ ἔδωκα ὑπόσχεσιν· ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς θέλεις γίνεαι σύζυγός μου. » ἢ, πόσον ἡ Ἑλένη ὑπῆρξεν εὐτυχῆς εἰς τούτους τοὺς λόγους! ἠδύνατο τώρα πλέον νὰ ὁμολογήσῃ παρρησίᾳ τὸν ἔρωτά τῆς, καὶ νὰ ὑπερηφανεύηται διὰ τὸν μέλλοντα σύζυγόν τῆς. Ἐξ ἄλλου δὲ καὶ ὁ Νέστωρ διενοεῖτο σχέδια ὠραιότερα, ἔμελλε τέλος πάντων νὰ ἀνταμείψῃ τὴν πτωχὴν νέαν, ἥτις πεποιθῆται εἰς τὴν τιμὴν του, οὐδένα ἔσχε φόβον νὰ τὸν ἐρωτευθῇ.

II.

Ἄλλ' ὅμως, φεῦ! ὅλα ταῦτα τὰ ὄνειροπολήματα ἔμελλον νὰ καταστραφῶσι, διότι μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἔλαβεν ὁ Νέστωρ ἐπιστολὴν παρ' ἐνὸς συμβολαιογράφου τῶν Παρισίων, ὅστις προσεκάλει αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὀ Νέστωρ καὶ τοὶ ἀγνοῶν τὸ αἴτιον τῆς προσκλήσεως ἐπορευθῆ πρὸς αὐτόν. « Κύριε, τῷ εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι εἴσθε ὁ υἱὸς τοῦ μα-

κυρίτου Ἰακώβου Ρασσέλογγιου, ἡ δὲ κυρία μήτηρ σας ὀνομάζετο Ἄνδριέτα Δελβίγνου; » ὁ Νέστωρ ἀπήντησε καταφατικῶς. « Λοιπὸν, προσέθηκεν ὁ συμβολαιογράφος, ἡ κυρία μήτηρ σας εἶχεν ἀδελφόν, ὅστις νεώτατος εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τινα καιρὸν ἔγραφε πρὸς τοὺς γονεῖς σας, ἀλλ' ἔπαυσε κατόπιν, καὶ ἔκτοτε οὐδεμίαν πληροφορίαν ἔλαβον περὶ τοῦ θεῖου σας. Ἐν τούτῳ οἱ γονεῖς σας ἐφρόντισαν διὰ πάσης θυσίας ὅπως σὰς δώσωσιν ἀνατροφὴν λαμπράν ἡ κυρία μήτηρ σας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, αἱ δὲ προσπάθειαι τοῦ πατρὸς σας δὲν εὐδοκίμουν, καὶ μοιολογῶν ἀποθνήσκων σοὶ ἄφησεν ὄνομα, ὅπερ μεθ' ὑπερηφανείας φέρεις, τὸ ὑναντίον ἡ κληρονομία ὑπῆρξε λίαν μικρά. Θαρράλέως ἐκάμετε ἀπόφασιν ἀξιεπαῖνον, ἐξακολουθήσαντες τὰς σπουδὰς σας, καὶ ἀπηλάσαστε τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος μετὰ λαμπροτάτης ἐξετάσεως. Ἐπράξατε ὡς ἀξιότιμος νέος, ὁ δὲ Θεὸς ἀνταμείβων τὰς καλὰς πράξεις σας παρέχει ὑμῖν κολοσαίαν περιουσίαν, ἣν ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρὸς σας ἐσχημάτισεν ἐν Ἰνδίαις, καὶ τὴν ὁποίαν ὡς μόνος κληρονόμος θέλετε λάβει. » Ὁ Νέστωρ ἠθέλησε νὰ ὀμιλήσῃ, ἀλλ' ὁ συμβολαιογράφος τὸν διέκοψεν· « εἶναι ἀνάγκη, τῷ εἶπε, ν' ἀποδημήσετε ὁ ἴδιος ὅπως παραλάβητε τὴν κληρονομίαν ταύτην, διότι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐκεῖ παρουσία σας· οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ὑμῶν δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἀναγκαίας διατυπώσεις ὅπως λάβητε εἰς τὴν κατοχὴν σας τὰ κτήματα τοῦ κυρίου θεοῦ σας, ἅτινα μετὰ ταῦτα πωλεῖτε. Ἡ ἀποδημία σας αὐτὴ θέλει διαρκέσει ἐν ἔτος, καὶ δι' ὑμᾶς, καθὼς νέον, τούτο νομιζῶ θέλει πολὺ σὰς εὐχαριστήσῃ. Ἐὰν μὲ χρειασθῆτε, εἰμὶ ὄλως πρόθυμος νὰ σὰς ὑπηρετήσω· δύνασθε νὰ κάμητε χρῆσιν τοῦ ταμείου μου ὡς ἰδίου σας ταμείου.

Ὁ Νέστωρ ἐτραύλισεν ὀλίγας λέξεις ἀσυναρτήτους, τὰς ὁποίας ὁ συμβολαιογράφος ἐξήγησεν ὡς εὐχαριστίας. Ἐξῆλθε δὲ φλεγόμενος τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του ὅπως ἀναγγεῖλη εἰς τὴν Ἑλένην τὴν εὐτυχίαν του ταύτην τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ πεμψθεῖσαν. Ὅταν ὅμως ἔμελλε νὰ τῆς εἴπῃ ὅτι εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποχωρισθῶσιν ἐπὶ ἐν ἔτος, ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του καταβεβαρμένην. Ἡ ἀτυχῆς νέα ἐλειποθύμησεν εἰς τὸ ἀπρόοπτον τούτο ἄκουσμα, αἱ προσπάθειαι ὅμως τοῦ Νέστορος τὴν ἀνεζωγόνησαν, καὶ ἀφοῦ ἔχυσαν ἀμφότεροι πολλὰ δάκρυα, « ἀναχώρησον, τῷ εἶπεν, ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη ἔχω πληρεσάτην εἰς σὲ πεποι-

θησιν, γνωρίζω τὴν καρδίαν σου, ἡ δὲ εὐτυχία σου δὲν θέλει σὲ μεταβάλλει, οὐδὲ θὰ λησμονήσης ποτὲ τὴν πτωχὴν Ἑλένην.

— Οὐδέποτε, οὐδέποτε, ἀνέκραζεν ὁ Νέστωρ.

— Ἔστω λοιπόν, ἀνχώρησον, ἀλλὰ πρὸ τούτου θὰ σοὶ δώσω τὴν εὐχάριστον πληροφορίαν, ὅτι πρώτην φοράν σήμερον ἠσθάνθην νὰ σκιρτᾷ ἐν τοῖς σπλάγχθοις μου τὸ πειστήριον τοῦ ἔρωτός μου. Ἀναλογίσθητι ὅτι ἀφίνεις ἐνταῦθα ὅ,τι προσφιλέστερον ἐν τῷ κόσμῳ ἔχεις, δὲν ἀμφιβάλλω δὲ πῶσως ὅτι οὐδὲν θὰ δύνηθῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός σου.

— Μάρτυς μου εἶναι ὁ Θεός, εὐγενῆς καρδία, ὅτι ἀφ' ἧς ἡμέρας σὲ εἶδον πρώτην φοράν, ὠρκίσθην νὰ μὴ ζήσω εἰμὴ διὰ σέ. Ἐάν ὁ πτωχὸς φοιτητὴς δὲν σοὶ ἔδωκε τὴν χεῖρά του, τὸ ἔπραξε διότι ἐπεθύμει ν' ἀποκτήσῃ πρῶτον σταθερὰν κοινωνικὴν θέσιν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ σὲ νυμφευθῇ. Σοὶ ὁμνῶ ὅτι ὅτε ἔμαθον ὅτι εἰμὶ πλούσιος ἠσθάνθην ἄφατον χαρὰν, διότι θὰ ἠδυνάμην οὕτω νὰ καταστήσω μετ' ἐμοῦ εὐτυχῆ σέ, τὴν μητέρα τοῦ τέκνου μου.

Τὴν ἐπιούσαν μετέβη ὁ Νέστωρ εἰς τὸν συμβολαιογράφον, ὅστις τῷ ἐχορήγησεν ὅ,τι ἐχρειάζετο πρὸς πραγματοποιήσασιν τῆς ἀποδημίας του, καὶ πρὸς τούτοις τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλένης κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του. Ἡ νεάνις δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ πλέον ἐν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν ἁγίου Ἰακώβου οἰκίᾳ, ὅπως μὴ ἀναμιμνήσκωνται εἰς τὸν νοῦν τῆς κατὰ πάσαν στιγμὴν αἱ ὠραῖαι ἡμέραι, ἃς μετὰ τοῦ Νέστορος διήλθε, καὶ καθίσταται ἔτι ὀδυνηροτέρα ἡ ἀπουσία του. Καὶ αὐτοὶ οἱ Παριῖσιοι ἤθελον τῇ προξενεῖ ἀηδῖαν ὅθεν ἀπεφάσισε ν' ἀναμείνῃ τὴν ἐπάνοδον τοῦ μελλονύμφου τῆς ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ μακρᾷ τοῦ θορύβου. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἡ Ἑλένη ἐγκατέλειψε τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ ἐγκατεστάθη εἰς κομψὴν τινα οἰκίαν κάτωθεν τῆς Μεδῆν, συνισταμένην ἐκ δύο δωματίων ὠραίων, ἅτινα παρεσκευάσθησαν μὲ πᾶν τὸ χρειώδες κήπος δὲ ἐστολισμένος ἐκ σπανιωτάτων ἀνθέων ἤθελε παρέχει διασκεδάσιν τινα εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Νέστορος προελθοῦσαν θλίψιν τῆς. Ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ! Δὲν θὰ προσπαθήσωμεν νὰ περιγράψωμεν αὐτὸν, διότι εὐκόλως τὴν ἐνοοῦν ὅσοι περιπαθῶς ἠγάπησαν. Ὁ Νέστωρ ἀνχώρησε φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ του τὴν εἰκόνα τῆς πεφιλημένης του, ἐνῶ ἐκείνη κατεφίλει τὴν ἐδικήν του.

III.

Ἄν δὲ καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀπουσίας ἐφαίνετο εἰς τὴν Ἑλένην μακρὸς, οἱ μῆνες ἐν τούτοις παρήρχοντο καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε νὰ γίνῃ μήτηρ. Ἀτυχῆς Ἑλένη! Ὅποια εὐτυχία δι' αὐτὴν ἐὰν ἤθελεν ἔχει πλησίον τῆς ἐν ταῖς δόξαις τὸν ἀγαπητόν τῆς Νέστορα, μὲ ὁποῖαν χαρὰν ἤθελε βλέπει αὐτὸν θεωρούοντα τὸ τέκνον των! Ποσάκις δὲν κατηράσθη τῆς εὐτυχίας, ἥτις ἐστέρει αὐτὴν τῆς παρουσίας ἐκείνου, ὃν ἐλάτρευεν!

Τέλος ἐφθασεν ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ τῆς. Ὁ Θεὸς τῇ ἔδωκεν ὠραῖον θυγάτριον, καὶ πρὸς ἐπαύξεισιν τῆς εὐτυχίας ἔλαβε τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Νέστορος, τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ὡ, πόσον ἡ Ἑλένη ἤτον εὐτυχῆς, βλέπουσα τὸ γράψιμον τοῦ πεφιλημένου τῆς καὶ ἀναγινώσκουσα τὰς ἐρωτικὰς αὐτοῦ ἐκφράσεις!

Ἡ Ἑλένη ἐνησχολήθη ἡ ἴδια νὰ θρέψῃ τὴν ὠραῖαν τῆς μικρὰν Ἑλίξαν, ἡ δὲ ἐνασχόλησις αὐτῆς ἡ τόσον διὰ τὰς μητέρας γλυκεῖα καὶ εὐχάριστος τὴν ὑπενθύμιζεν ἀνετώτερον τὴν προσδιορισμένην ἐποχὴν τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ μελλονύμφου τῆς.

Ὁ δέκατος ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ των μὴν ἐπλησίαζε νὰ λήξῃ, ὅτε ἡ μήτηρ ἔλαβε καὶ δευτέραν ἐπιστολὴν ἐν αὐτῇ τῇ ἀνήγγελλεν ὁ Νέστωρ ἐν τῷ μέσῳ ἐρωτικῶν ἐκφράσεων τὴν περὶ αἰσίων ὑποθέσεων τῆς κληρονομίας του, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπιβιβασθῇ ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἠγαπημένην του, συναθροίσας ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ θεοῦ του, ἀνεβαίνουσαν εἰς ἕν ἡμισυ ἑκατομμύριον δραχμῶν. Ἀλλ' ὅμως φεῦ! ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆς ἦτον ἡ τελευταία ἢν ἡ ἀτυχῆς Ἑλένη ἔλαβεν· αἱ ἡμέραι καὶ οἱ μῆνες παρήρχοντο χωρὶς νὰ ἐπανίδῃ τὸν φίλιτόν τῆς Νέστορα· τὸ διὰ τὴν ἐπάνοδον προορισθὲν ἔτος παρήλθεν ὀλόκληρον, πλὴν ματαιῶς ἐπερίμενεν. Ἡ λύπη τὴν κατεβίβρωσκε, καὶ μ' ὅλα ταῦτα, ἡ ἀγαθὴ νεάνις οὐδέποτε ἐξέφερε λέξιν ἐναντίον ἐκείνου, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι τὴν ἐγκατέλειψε. Σιωπηλὴ νάρκωσις τὴν κατέλαβε· τὸ δοθὲν αὐτῇ ποσὸν ἐξωδεύθη καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Παρισίους, ὅπου ἠδύνατο διὰ τῆς ἐργασίας τῆς νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς καὶ τοῦ τέκνου τῆς. Πέντες παρήλθον ἔκτοτε ἔτη καὶ αὐτῇ ἀκόμη ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ὁ Νέστωρ· ἐκάστην κυριακὴν, ἀφοῦ ὀλόκληρον ἐβδομάδα διήρχετο ἐργαζομένη ἐν Παρισίοις ἀπήρχετο εἰς Μεδῆν, διὰ νὰ πληροφορηθῇ μὴ τυχὸν εἶχεν ἔλθει ἐπιστολὴ εἰς ὄνομά τῆς· πλὴν πάντα ταῦτα εἰς μάτην ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ

ὅτι εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ. Μετ' ὀλίγον ὁμως μαρσμός τις κατέλαβε τὸ ἐξησθενημένον σῶμά της· ἐπὶ πολὺ ἠγωνίσθη κατὰ τῆς ἀσθενείας ἧτις καθ' ἑκάστην προώδευε, διότι ἡ ἐλπίς τὴν ἐνίσχυε πάντοτε. Πᾶσα ἐργασία κατέστη δι' αὐτὴν ἀδύνατος καὶ διὰ τὰ ἐπαρκέσθη εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἀσθενείας της καὶ εἰς τὰς τῆς μικρᾶς Ἐλίζας ἔπρεπε νὰ πωλήσῃ ἄλλεπκλήλως τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰ ἐπιπλα τὰ ὁποῖα τῇ ἀνεμίμησκον τὸν πρὸς τὸν Νέστορα ἔρωτά της. Καὶ ὁμως ὅλαι αἱ θυσίαι αὐταὶ ὑπῆρξαν ἀνωφελεῖς, διότι τὸ καταβιβρώσκον αὐτὴν κακὸν δὲν ὑπεχώρει.

Διετῆρσε μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς τὰς αἰσθήσεις της, καὶ ἔβλεπε κατὰ πρόσωπον, οὕτως εἶπεν, τὸν θάνατον ἐρχόμενον· ὅτε δὲ ἀπώλεσε πᾶσαν ἐλπίδα προσεκάλεσε τὸν ἱερέα, καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν της. Μετὰ ταῦτα ἐζήτησε γυναῖκά τινα κατοικοῦσαν πλησίον της, καὶ ἧτις πρὸ πολλοῦ τῇ ἐδείκνυε συμπάθειαν καὶ πρὸς τὴν ὁποῖαν ἔτρεφε πᾶσαν ἐμπιστοσύνην. Ὅταν ἡ κυρία Δημαρᾶ, (διότι οὕτως ὠνομάζετο αὕτη) ἦλθε πλησίον της, τῇ ἔδωκεν ἐν βιβλίῳ τῶν οἰκονομιῶν της ὅτε ἦτο νέα, τὸ μόνον ὅπερ ἠδύνατο ν' ἀφήσῃ κληρονομίαν εἰς τὴν μικρὰν θυγατέρα της, καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τῇ ὑποσχεθῆ ὅτι θέλει φροντίζει διὰ τὴν μικρὰν της προσέτι ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Νέστορος καὶ τὸ εἰκονισμάτιον, τὸ ὁποῖον διὰ τελευταίαν φοράν κατεφίλησε. Λαθίων δὲ πλησίον της τὴν Ἐλίξαν ἐβράντισε διὰ τῶν δακρῶν της τὴν ζανθὴν κεφαλὴν της, καὶ ἐκ νέου τὴν ἐσύστησεν εἰς τὴν κυρίαν Δημαρᾶ τῆς ὁποίας ἐγνώριζε τὴν φιλοστοργίαν καὶ ἀγάπην. Ἐπειτα μετὰ τελευταίαν προσπάθειαν ὅπως ἐναγκαλισθῆ ἅπαξ εἰσέτι τὴν μικρὰν κόρην της, πλέουσιν εἰς τὰ δάκρυα, παρέδωκε τὴν ψυχὴν της εἰς τὸν Θεόν, ψιθυρίζουσα τὸ ὄνομα τοῦ Νέστορος.

IV.

Ἡ κυρία Δημαρᾶ ἧτις ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον ἡ μήτηρ τῆς δυστυχούς Ἐλίζας ἦτο πρὸ πολλοῦ χήρα· μικρὸν τι εἰσόδημα ἐξήρκει εἰς ὄλας της τὰς ἀνάγκας.

Πεπρωκισμένη μὲ ἀξιολογώτατην καρδίαν, καὶ στερουμένη τέκνων, τὰ ὁποῖα πάντοτε εἶχεν ἐπιθυμῆσαι, ἀπεδέχθη εὐχάριστος τὴν ἀνατροφὴν τῆς ὄρφανῆς, ἣν ὁ Θεὸς τῇ ἀπέστειλεν. Ἡ κηδεῖα τῆς δυστυχούς Ἐλένης ὑπῆρξε τρομερωτάτη διὰ τὴν δυστυχῆ Ἐλίξαν, ἧτις πεπρωκισμένη μὲ σπαρμένη νοημοσύνη ἀναλόγως τῆς ἡλικίας της, ἐν-

νόει ὅτι ὁ Θεὸς τῇ ἤρπαζε τὴν μητέρα της· ὅθεν ὑπῆρξε σκηνὴ σπαραξικάρδιος ὅτε ἦλθον νὰ ἐνταφιάσωσι τὸν νεκρὸν τῆς Ἐλένης καὶ ἠθέλησαν νὰ ἀποσπάσωσιν ἐκείνην· εἶχε περιπλέξει τριγύρω εἰς τὸν τράχηλον τῆς μητρός της τοὺς δύο μικροὺς της βραχίονας καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Ἡ κυρία Δημαρᾶ ἐδοκίμασε τὸν μεγαλύτερον κόπον διὰ νὰ τὴν φέρῃ μαζί της, καὶ μόνος ὁ καιρὸς ἠδυνήθη νὰ πραῦνη τὴν ὀδύνην της.

Περικυκλωμένη κατὰ τὰ ἄλλα ἀπὸ ἐνδελεχῆ ἐπιμέλειαν, ἠγάπησε μετ' ὀλίγον τὴν ἀγαθὴν γυναῖκα ὡς δευτέραν μητέρα, καὶ ὅσον πύξανε τοσοῦτον προσεπάθει νὰ τὴν εὐαρεστήῃ καὶ νὰ καθίσταται ἀγχαπητὴ πρὸς αὐτὴν, ὅπερ δὲν ἦτο πολλὰ δύσκολον διότι ἡ κυρία Δημαρᾶ εἶχε προδιὰθεσιν εἰς τοῦτο.

Ἐξ ἔτη παρήλθον οὕτως. Ἡ μικρὰ Ἐλίξα ἐφθανε τὸ δωδέκατον ἔτος ὅταν καιρία πληγὴ ἐπῆλθεν εἰς τὴν κυρίαν Δημαρᾶ. Ἡ μόνη αὐτῆς περιουσία, τὸ μικρὸν εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον εἶχε καὶ τὸ ὁποῖον ἤλπιζε νὰ μεταβιβάσῃ μετὰ θάνατον εἰς τὴν θετὴν της θυγατέρα, τῇ ἀνηρπάγη αἰφνηδίως ἕνεκα τῆς κακῆς πίστεως τοῦ διαχειριστοῦ της.

Ἐπὶ ματαίῳ εἰργάσθη ὅπως ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τοῦτον· τὰ πάντα ἀνωφελῶς, ὁ ἀφερέγγυος ὀφειλέτης της ἐτρέπη εἰς φυγὴν καὶ ἠγνῶσι τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του· καὶ μετ' ὀλίγον, ὡς ἐὰν σκληρὰ εἰμαρμένη κατέτρεχε τὴν μικρὰν Ἐλίξαν ἀφαιροῦσα ἀπ' αὐτῆς πᾶν ὅ,τι τὴν ἠγάπα, ἡ Κυρία Δημαρᾶ ἠσθένησε. (ἔπεται συνέχεια).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Τὸ ἐν τῷ παρόντι φυλλαδίῳ τῆς Χρυσάλλιδος δημοσιευόμενον ἰχνογράφημα παριστᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ παρὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα ἀνευρεθέντος ἀναγλύφου, περὶ οὗ δις ἐν τῇ Χρυσάλλιδι ἐποιήσαμεθα λόγον. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, ὡς καὶ ἰδίους ὁμμασι βλέπει ὁ ἀναγνώστης, εἶναι τέχνης οὐ τῆς τυχούσης, καὶ προδίδει γλυφίδα ἀρίστου καλλιτέχνου, πρώτη δ' ἡ Χρυσάλλις ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δημοσιεύσῃ τὴν εἰκόνα ταύτην, ἧτις εἶναι ὅσον οἶόν τε ἀριθῆς κατὰ τε τὸ διάγραμμα καὶ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ ἀναγλύφου. Πιστεύομεν ὅτι θέλομεν εὐχαριστεῖ πλείοτερον τοὺς ἡμετέρους συνδρομητάς, ἂν, ἀντὶ νὰ δημοσιεύωμεν εἰκόνας μυριάκις ἀνατυπωθείσας ἐν ἄλλοις συγγράμμασιν, ἐπιχειρῶμεν ἐνίοτε τὴν δημο-